

הזרעים אחוזתם בדמעה...

(נוך מכתב של פועל יהודי לפועל ערבי)

— — — והלא מאז נפגשנו בפעם הראשונה רק לכך צפיתי, חסן יקירי, שסוף סוף תשתלט כך הפרה פשוטה ואנושית זו, כי נרדפים כמותנו, שהתנונו במשך דורי דורות בנשק האמת והצדק, אי אפשר להם שישתגעו פתאום ויפילו מידם בדגע גורלי, רגע גדול ומקווה זה את נשקם — נשק יחיד להם ואין זולתו!

— — — מבקש אתה ממני, שאבחר למענך דברי אמת פשוטים, יוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב ומכניסים בטחון בקרבן, שאין כאן כל הערמה וכל נגבת דעת, אפילו, מפני דרכי שלום — שמחתני, יקירי, בבקשתך ואת! טרודים היינו עד עכשיו בסתירת כל מיני זיוי פים ועליילות, שמעלילים עלינו בזדון, ועל האמת הפשוטה שלנו כמעט לא הגענו לדבר.

אם הבן המתענה בנכר שב כתפלה וברעד לב לבית אבא, לא בשל צרת נפשו בלבד הוא עושה זאת: אבא הרחיב, המחכה לו, ורק לו, הוא הסופר בכתביו לסם, ואילו מזה אותו אבא מוכרנו ואמץ לו אחר בסקומו, מן השוק — את ראשו אלי אבן זרה וסרה היה הבן האיטלל מנפץ או ולמקדש ילדותו לפנים לא היה שב עוד... חסן יקירי, אנו שבים לארץ אבות לא רק בשל אהבתנו בנכר בלבד: הארץ הוא

חנה והקדושה ששמרה בריתה לנו ורק לנו במשך דורי דורות, היא היא שקסמה לנו, להאריך נפשונו עד עתה; ואילו היה עולה בירי כובש מן הכובשים למחוק מעליה את זכרוננו וקדשינו, את שמי מותה העקשנית ולכנותה פולח ערים וכפרים שופעי מנר ותנופה כלפנים, מלאי אדם, כחול חים, ו, אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחובותיהם! — את ראשינו ואת ראשי צוררינו היינו מנפצים אז אלו סלע בקריאת, תמוה נמשי עם פלשתים" ויורדים ביאוש מעל כמת העולם... אבל ארצנו הנאמנה נש- ארה אבלה ושוממה עד טובנו אליה, ועיניך הרואות, חסן יקירי, מה שלא ידעו לעשות כובשי הארץ החוקים במי שך דורי דורות, עשינו אנחנו הדלים כמשך שנים מועטות — לא בחרב וחד נית, לא בתרמית וגול, אלא בעבודה תמה, במסירות, לחזון האבות, לחזון האמת והשלום באחרית הימים... לא, לא אמונת שוא היא ברית הער- לם בין העברים וקדשי נפשם ובין ארץ זו שהיא ארץ הרים ופלעים קטנה לכולם, וארץ, זבת חלב ודבש" למענם. רק ל, אוהבי האמת והשלום" נועדה ארץ זו. רק אוהבי אמת ושלום יכלו לשורר בה לפנים את השירה האנושית הנש- גבה זו; ויגיע כפיך כי תאפל אשריך וטוב לך"; רק בעיניהם ובעיני אלהיהם

לא אתם ולא גדולים וחזקים מכם. הד כרתי, עמדנו כבר — בחוש ולא באמר נה — על סוד זה, הנותן בנו אומץ ותחלטה בטוהה-ינועה: הצדק הוא הכ- רח הגורל לאדם ולנוי, וממנו וממוראיו הגדולים, הנלקמים נקמת נרדפים וע- שוקים, גם שליטי ארצות אדירות לא ימלטו את נפשם... אבל אילו גם יכולתם לגרשנו על ידי פרעות ורציחות והרי- סות נודאות, את שממות הארץ לא תבנו על ידי כך, אלא תרבו אותן עוד יותר, ומצבכם בארץ ובין העמים לא יתבצר על ידי כך, אלא יהלש עוד יותר — ואיזו זכות תעמוד לכם, בוא עושי- קים גדולים וחזקים מכם להעביר ב, צדקתם הגדולה זהחזקה" לרשותם את, הארץ הקדושה", השוממה-העלובה מדם תחת רגליכם? רק נוכלים ומתנכ- לים גדולים מבהוין, מכין שונאים מתי- חפשים בידידים לכם, רק קנאים מסני- וורים או להוטי בצע, להוטי השתדרות נוחה על אכולי עוני וקדחת מבפנים, יוכלו להביא כיום הזה לידי משטמתכם זו אלינו... ומה ידאב הלב, אם גם אתה והדומים לך, אחים לעמל ואחים לנשק הצדק, הנכם פותחים לכבכם לקראת משטמה וחשדים!

חסן יקירי, אם תראה את בן כפרך מעביד בפרמיו ושדותיו את בני מש- פחתו ונותן להם את האפשרות לחיות חיים של שובע וכבוד אנושי, לא תתער- רד ודאי כל שנאה בלבבך לא על המע- לסגור בפני גולי יהודה המעונים את שערך ארץ אבותם — לא תוכלו עוד,

למשפט הצבור בכפרך את קרובך העשיר, המתעלם ממך או המנצל את עמלך חקשה בלי כל יושר ורחמים. אבל אם אותו מעביד יגרש פתאום מעליו את בני משפחתו, העמלים היר- שרים, אם כי מחוסרי לחם וקורה הם, ויבחר דוקא כך, מפני שהנך נוח לניצול, ובבואם לדרוש ממנו עודה, יעמיד פנים כמגין עליך ואנב יהפוך את לבך לראות בהם אויבים, אורבים להמוס פתך מפוך — הגי- דה, חסן, האם בחכמה וביושר תראה או אויבים בבני משפחת המעביד? כאב וחרפה שזכרים לבני, אבל מוכ- רח אני לתודות, מלכודת העבודה ה, זלה" הערבית כפרדסו היהודים היא המכשילה ביותר אותנו ואתכם, עתידנו ועתידכם — עתיד, ויגיע הכי- פים" הכשרות, הנאמנות, שרק הן יכר- לות לרפא את המורדת ההרוסה, להשי- כין בה לעד את, האמת והשלום" ועל מלכודת ארורה, מכשילה-מחפירת זו מגינים מסביב להוטי הבעע מבינינו ומביניכם, להוטי השלטון עלינו ועלי- כם — על לן אנו ככה משתערים עליה להשמירה ולאבד זכרה, זכר הפירוד וה- משטמה והשפלת ערך האדם.

— — — חסן יקירי, אם ירב מספר רנו בארץ, רק תמעט השקמה, רק יגבר השפע ותגבר בהכרח האחוה בינינו, כי בלא אחוה לא נוכל בשום אופן לא נוכל לחיות אתכם בארץ, והרי פה רבים בינינו הקשרים — קשרי אבות קשרי דם בימים קדומים; קשרי תרבות מסור-

ארה בתקופה רבת הוד ולשרי גורל משותפים מהיום והלאה, אם נחפז ואם נמאן. יכולים ועתידיים אתם לקבל תועלת מאחוותנו בכל אופן לא פחות מאשר אנתנו נקבל מאחוותכם, ומידי אחרים לא תסבלו זאת. אחרים אולי מתאמצים ועוד יתאמצו דוקא להגביר בינינו את הפירוד והחשדים, כדי להכי- שילנו, כדי למנוע את אחוות זרע אבי- רהם, זו שהוד ועזו שלטון בה, שהרי גורל תרש ופרות עלולות הרשה מתובה יבקעו, להאיר את פני המורח ולהכריח מנו כל לוקש עין לשעברו ולנצלו, לה- איר ולהבליט גם בירכתו ארץ כל תר- מית מתחפשת בצדקה, כל עריצות ופ- ראות ברברית, המחללות ביהירות כמפ- עלי עזו לגבורים.

אם זרע אברהם יתחילו לחיות חיי- בתוך השטמה הגדולה, הפחכה למסירות או לא תצר גם עינם ליחד ללאום ול- אום בהם את פנת אבותיו. החיפסורית, הקשורה בנפשו, המפיחה אופץ ואצ- לות ותום קדומים בנפשו; או גם יברפו העברים שבע ביום את בני דורם אשר שמרו להם את ארץ האבות בשממותה ותומת קדומיה. ולא יכבד מהם דבר מהשיב להם כגמולם.

על ארמת האבות הנאמנה בבריתה אתנו זרענו על היום את אחותנו ברמ- עה, ופעמים אף ברמנו הנקי — התכסה אדמה זו על הרמעה וחדם? רק באחוה גדולה מצרכם יוכפר לכם העוון הזה! אני בא עוד לספר כאן עובדה אחת בלי פירושים, וגם היא תראה לך, יקירי,

עד כמה מתנכלים נעזי לב מבפנים, ואפשר גם מבחוץ, להפוך מעינות מקור רשים, הזורמים בינינו וביניכם בהמית קדומים וכה, למבועי רעל ומשטמה אבי- זרית. לפני ארבע שנים, כשנה לפני "מאורעות אב" המעציבים, פגשתי בירוש- שלים אהרן מבני עירי בגולה, שעלה מק- רוב לארץ, הוא ובני ביתו ואביו חז- קו. סיפר לי על ביקורו ב"הר הבית" ובמסגד מתוך התרגשות והתפעלות רבה —

"מה אומר לך, יודי, כאשר נכנסתי לתוך המסגד הנגהר ולא ראיתי כל המונה וסמל לא על קירותיו ולא בחלליו, ורק "אבן השתיה", שריר מקרשנו, שמורה ומוקפה בהערצה רבה כל כך, היה רצון בקרבי לכרוע ברך בתפלה והודיה לאלהי אברהם אבינו ואביהם... הייתי מתעצב כוראי..."

— ועכשיו — שאלתי — איך מת- עצב?

— קאו — ענה. לי ולשכמותי אין צורך בשינויים גדולים על "הר תפית", אני רק מקוה, כי ביום אחר מאושר יקום דבר הנבוא "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים" — שערו ופתחו לרוחה לפיכם, ואז יבואו גם רבים מא- חנו לשפך לב בזכות אלהי אבותם" ויהודים כאלה נפלו ב, מאורעות אב" חללים...

— — — זרענו ברמעה אחוותנו, ופעמים אף ברמנו הנקי... המוסר לדפוס 5. 5. 1934

כגונת הנדירות בת"א אשר רוב נשיה גם אינן מבינות היטב את השפה העברית, כי שלחו אליהם מרצים — על היטלר ועל התיאטרון המודרני. האם ואף היא הדרך לפעולה תרבותית, כגנה בנזף? החתירות והברותינו צריכות להיות העורר החי בכל פעולה הספר ציאלית, הן צריכות להכניס לתוכה את ברכת רוחן והובלתן הפעיל גם אחרים. פעולה זו פותחת לבבות, גם מתי רבת אנשים, גם שומרת מהסתגרות אריסטוקראטית. היא דרושה גם לרוד הצעיר, לקביעה וחסיון להשלה.

עוד יותר מאשר ביהם לפעולה ספר ציאלית לא הערכנו את „הפריפריה“ בפעולתנו התינוכית. כאן עוד יותר הציטוט „המרכז“, השקענו כוחות כבדי צד ובהעלאת של הגרעון העיקרי — החינוך במשקי פועלים. לא כאן המסום לכפר מה נותן בית הספר העממי, אשר מתחנך בו הרוב המכריע של ילדי הפועלים, בעיר ובמושבה, לילד. עוד לא ההגענו להקניית ולהערכה יסודית. לכן עוד לא היה פנאי, אך הנה יש התחלה של יצירת אנג'די החורים בבתי ספר עממיים בת"א, אנג'דים אשר בעתיד יוכלו אולי לשנות כמה דברים. וכשיצאנו את החברה המטפלת בענין, אם יש לה עודק מצד האמהות—החברה החתירה ענתה לי בשלילה. היותכן, כי בין אלפי אמהות חסרות בת"א לא תמצאנה העשרות המוכשרות והרוצות להתמסר לפעולה בבתי הספר העממיים. גם זהו בעיקר ההפסיד של ארגוני אמריקות עובדות, עליהן ליישר את הכו העי קום הזה בפעולתה של החתירות.

ממילא מובנת השפעת החברה המודרנית באיגוד האמהות על ההוי בשכונת החתירותיות. לעתים אנו משתמשים במשפט שגור: „להוציא את החברה מד' אמותיה של ביתה“. המגדיר ככה את תפקידי הארגון של אמהות עובדות אינו ממצה את התפקיד. כמובן, שהזוכה גם להוציא במונים מסוימים את החברה מביבלות הבית אבל העיקר הוא להכניס בעזרת החברה הידועה והעלאת להנך הבית גופא.

לא אמנה כאן את העורח הצפוי מאלפי החברות האלה בפעולה למען הקירנות האומיות, במלחמה בעד שימוש בתוצרת הארץ, ובכל תפקידי התנועה, הרודשים המסמרות ורצון עבודה.

מונעת הפועלות עושה זה שנים מאמצים למצוא יחד עם החברות האלה את הדרך הנכונה לארגוןן ולפעולתן. חשנה הנברנו את המאמצים: החלטנו על עתון הפועלות, אשר יופיע כחלק של „דבר“, ושבליעדיו לא תיתכן שום פעולה בין אותן החברות, שתגאי עבודתן מבודדים אותן מאתנו. ייהדנו אדב לפעולה ארגונית אמהות עובדות, אדנו כינוסים ופגישות, ערכנו כעין משאל עם בין אלפי חברות, ועל הנהגת חברות אישית בחתירות, והובת משלים מס על ידי „נשי החברים“. את התביעה „פורמלית“ הזאת תוכננה בברותינו. כמעט כיומן הוכר החתירות.

תנועת הפועלות אינה מפונקת על ידי החתירות. אם יחסר העידור וההערכת — לא קשה להתניס את התחלה הזו. אבל מעולם לא הודשנו הדרה כזו, שמה החתירות לא תבין ולא תעריך ולא תיענה בעזרתה, כמו הפעם.

העורר על ידי השנית. הזמה לבנות ספר יורה בין תא אחר למשנה. כדי ליצור תרבות של התנועה גם בעיר ובמושבה צריך קודם כל להרוס את החוסות המפרידות האלה, צריך ללכד ולקרב את אמהות המשפחה, האוירה הזו של החי בלילות והתנכרות היא האויבת לרוח התנועה. שום פעולה לשיפור ההוי, ז. א. לפעולה תרבותית, לא תצלח, אם החוסות האיומות האלה בין משפחה למשפחה לא תפולנה.

לפני כמה שבועות ראיתי פגישה בין עשרות אחרות של אמהות, באות כוח של שכונת שונות בת"א. אדם שיש לו חזים להשיג את המתהוה בתנועה מוכרה היה להרגיש, כי זאת היתה לא סתם פגישה — זה היה מעמד מבר נאה. ואם התכנסה לא תתמלא, לא תהיינה הן האשמות. הן יושבו בפגישה זו צמאות למעשים, משתוקקות לדרך ולתפקיד בתנועה, כוונות להתאמצות וליציאת. יכלו להיות, כי אחרות מהן חוטות את לעשרוני התנועה, או רואות את חטאי חבריהן ושוחקות — אבל לא הן האשמות בזה.

בפגישותי עם ההכרה האם הייתי לא פעם עדה לרעע מכריע בחייה הפנימיים. אחרי שנים של השתקעות בנין הקו, אחרי שנים של ריבוי ושל מתיחות אמתית באה עת ההתעוררות. זהו רעע נהדר, כשאדם נמל לצירוף של שני המעצמות: המעין אשר ממנו שאב שני נות העורר והמעין של הוי משפחה מלאים.

לאחת נמשכת תקופת החתירות שלש שנים, לשניה דרושות לכך עשה. אבל סוף סוף בא הרעע של יכולת היצירה, אם התנועה משיטה יד עזרה, אם תבוצע לתנועה לחברת זו. בתביעה למעשים ברורים.

קיום שונים של פעולה עומדים בפני ארגוני אמהות עובדות, מהם כאלה שהאם העובדת תהיה הפועלת העיקרית בהם ומהם אשר תהיה רק לעזר, אבל לעזר חשוב.

קודם כל — הפעולה התרבותית בין החברות עצמן. ההתחלות שנעשה עד עכשיו פבלו מאותם הליקוים אשר מהם מובלת כל פעולתנו התרבותית בין המודרניים. הזכירו כאן, שהענה היהודי בפעולתנו התרבותית אשר העצית — היא בית הספר שלנו, מפני שני עממיים: משום שלבית הספר שלנו הנמצא בקיר בין ובמושכ עובדים יש קרקע של הוי, ומשום שנמצאו לפעולה זו נושאים. א. אנשים, שעבודתם היתה לא לשלוח אחרים לפעולות, כי אם הם עצמם עשו אותן, אחרי הכנה והכשרה ממושכת. הפליא, כי רבים, אשר דרשו כועידה הזאת את הירוש והערת התרבות, היא הדגישה כי ועדת החברות, כאשר הוי מארגנים אותה עד עכשיו. איננה למעשה מרכז לתרבות, הדרוש לנו. לא מפני שהחברות איננה נותנת לעזרת התרבות את טובי אנשיה. להיפך, החתירות נתנה והתן את האנשים המיושרים ביותר לפעולה התרבותית, אולם הם מוכרחים ליהפך בה מעובדי תרבות לעסקי תרבות, אשר לעבודת משק שלחיו אנשים אחרים, פחות מובל שרים מהם. מרכז התרבות ראוי לתנועתנו צריך לכלול מוסד של לימוד והקרה אשר יהיה בו כוח משיכה למובל שרים וכחולנים לפעולה התרבותית הפזורים בכל צבאנו; למרכז התרבות צריך כח להיות, תוצאת ספרים מכוונת, תפסידו צריך להיות לעזר להפדאה ההדית בין העמק ובין העיר. כאשר יוכשרו התנאים לפעולה תרבותית ראוייה לשמה בחתירות, יהיה בה תפקיד מיוחד ורבי-ערך לפעולת החברות בין החברות האמהות.

בעוד שני פרקים יסודיים היינו רוצים לראות את מעשי הארגונים של אמהות העובדות. כשם שלא העריכה החתירות את השפעת התהוות המשפחה על חיי חתירה נבעה כך לא העריכה ולא העלתה על גם את אחת הפעולות האנושיות ביותר לגבי צבד שאינו חי חיו קולקטיבי — את הפעולה הנקראת עזרה סוציאלית. חיו שנים, שכולנו מתוודע לכך דרים, משכנו את הפעולה הזו לנחלת הנשים בנות המעמד הבינוני. עד שא שמנו לב, כי תוצאת היסנו חיו, כי חיי שים הללי יודעות את הנעשה בכחרי התנאים ובמשפחות של אלפי אוסללים ובערות המודרנית, יותר מאשר ידעו חבדותינו. יודעות וגם מקילות. חבדתנו צריכה לבוא לשכונות אלה מתוך ידיעה ברורה, כיצד עושים את העבודה האנושית האלמנטרית הזאת, והיא צריכה להביא אתה יחס של חברה. פה נשמעה קריאה, כי לחברותינו אין פנאי, מפני שאין להן עזרות בבית, לאמיתו של הרבר יש לחברות רבות, אשר אינן יוצרות לעבודה חיו ואשר ילדיהן גרלו קצה, גם שעות פנאי. יש אלפי משפחות עובדות, אשר ביניהן העבודה הסוציאלית לית היא העבודה התרבותית ההשוכה ביותר. כיפרה לי פעם חברה מאהת הש

תוסס, מוכן לעבודה ולכבוש. לחינוך והדרכה — ואולם אין לו אפשרות ללחום בכית"ר — ואין מריו מאוחר נגדו, את כל הכוחות אוכלת המלחמה על זכות ההכשרה והעליה בשורות „החלוץ“.

ואין שגאה להשוה"צ שות לשגאה בכית"ר. ואין נחון — כנחון על השוה"צ. כך הולכים לאיבוד בשביל סחנה אלפים ורבות של נוער, כי ידיו מלאות מלחמת אהים ואין יד פנויה לכבוש הנוער. מכאן — מהארץ, אנו נחבשים לתת אות לסיים מלחמת סרט זו!

הנוער העובד והשוה"צ. הח' כנלכסנו התפאר ביצירה מסורתית זו — הנוער העובד. לפי דברי הח' גלילי יפה היא משום שאין שם השוה"צ. ואמנם איננו. אחד ההבדלים בין הנוער שלנו והנוער העובד הוא כזה, כי שלנו מכיר את מחנכו — שלכם, איננו מכיר אותו. אין ארגון בלי פיוון! אף אף וחינוכו. טאחורי הארגון הסתם הסתדרותי עומדת ספא"ל, לאשרנו, הח' גלילי, על אהר דנו עם המפא"ל, נהליט אנחנו ולא אתה.

ואם כך — למה להכריז על הנוער העובד כעל יצירה הסתדרותית כללית? אם באמת שוה היא לכל נער עובד בארץ המאמין בדרכו הלאומית-מעמדית — תפתחו את השעריכם!

רחל כצנלסון: השאלה, שאני רוצה לננוע בה, אינה נכללת לכאורה במסגרת הויכוח על הפעולה התרבותית, אבל אינני יודעת אף שאלה אחת בכל השאלות שנתעוררו כאן, שתהיה כל כך רבקה בפרובלימות ההוי והתרבות, כשאלת „אשת חנר“. עוד יותר: שאלה זו נוגעת בנקודות הכי כואבות של ההוי והתרבות שלנו.

זה שנים שתנועת הפועלות הדרה ליחסים הרופפים שבין החתירות ובין המשפחה העובדת בתוך תנאי החיים אשר מחזין לקיבוץ ולמושכ העובדים, ושבהם מרכזו הרוב הנדול של אנשינו. זה שנים שהולך וגדל אתנו בעלי המשפחה כיוע פועלי העיר והמושבה; המספר מונה כ־10 אלפים „נשי החברות“ העובדות כמשק ביתן בלבד, ומשדה — פירושה לא רק קורת גג משוה תפת לשני אנשים וילדיהם. משפחה בימינו היא חא אורגני — משקי, חב' רתי ותרבותי. ומתאים האלה מורכב הדוב של צבאנו, דבר שלא היה קיים בזמן יסוד החתירות, בימי העליה השישית.

איך הניבה החתירות על התהוות המשפחה בקרבה, זו ההופעה המכרעת בחינוך היא לא הינכה כלל; וכשראתה שהולך ונוצר סוג תרבות של החברות, המפולות בילדותי ובמשק ביתן בלבד, הרביחה עליהן את המו „אשת חנר“, והסתפקה בכך. תו זה פוטר את החברה מחברות אישית בחתירות, ואת החתירות מכל טיפול בחברה.

מדוע אמרת, כי את שאלת „אשת חנר“ אין להפריד משאלת ההוי והחברות, אשר ועדתנו באבה אותן? תנועתנו אינה יודעת תרבות שהיא איננה חיו. אני מושכת, שבת הוינד של תרבות תנועתנו תמיד יהיה בעמק או באיזורים אחרים הדומים בתנאי חיהם לחיים בעמק. והספרות המיוחדת שלנו, המביעה את החשוב לנו כמיוחד, יונקים: מעבודת אדמה, מהסבכ, מכר כיש העמדות המכריעות ומהחיים הפזר כשטיביים, כי בתנאים אלה ערך אחר לאדם. בה כמדיה שנים בעיר ישנה העפלה — לתינוק עם העיר. בכל אופן תהום בין שני חלקי הצבא.

הזכירו פה את חטאי הפועל בעיר ובמושבה, דיברו גם על עונשין. ולא זה העיקר שהעונש לא יעורר, העיקר הוא כי הציבור שלנו אינו זקוק כלל לשיטה של עונשין. השתמשו פה בבטוי „הצבד הרע שלנו בת"א“. החיושב כך באמת — מתרבות מיסודות תנועתנו. תנועתנו בתנועה גדולה, אנושית, כלויה על אמונה באדם, באדם הרגיל בכל אופן באוחו אדם, שבא לשוורתונו. מעולם לא התיחסנו, למשל, לנקודותינו הקיבוציות כאל המטה, אשר שם ילך ויגדל סוג נעלה של אדם. ואפי נם יש עוד באויר הכניה המתוחה, המי קח אתנו בארץ, די כוונות כדי להעי לזאת ולשמור על האדם נם בתלככב. אל להאשים את הפרט, את החבר ואת החברה מהשורה.

דרכנו היא לא דרך העונש, כי אם דרך הבנין החברתי והתרבותי. ואינו יודע דרך יותר נכונה, אמצעי יותר בטוח לא רק למניעת פשעים, כי אם ליצירת חיים חדשים בין רבבות חברים וחברות מאשר אותה הפעולה בין „נשי החברים“ אשר קוראנה לה בשם „הקמת ארגוני אמהות עובדות“. אין לתאר את כדירות המשפחה הקסי הדרותית בעיר וגם במושבה. שנים נרול משפחות שונקת בכית אחר, מבלי שאהת הכיר את חשניה, מבלי שאהת

צריכות להישאל! והוא הרבר ביוח לפעולה בין הבוגרים. כבר הוגד שההסתדרות לא העמידה את היריחות שלה לכני חבריה בכל חומר הריון. מנמת הפעולה התרבותית והחברתית צריכה להיות הסרבת עניני היחיד למען עניני הכלל.

אממה לוי: תנועת הפועלים היא התנועה הפוליטית היחידה הקשורה בפגורמה מסוימת של תרבות והנוך. כך אפר המרצה. הח' לוביאניקר התנגד לכך. אף אני אתנגד.

מהי תרבות? בית ספר של מלחמה מכוונת, מלחמה על בית ספר מכוון. והאמת היא אמת לכל התנועות הפוליטיות והמעמדיות בעולם בכל התקופות ההיסטוריות. לכן רעיונות של מעמד שולט הם השולטים, בית ספר של מעמד מולך-מוליד. תרבות של מעמד על יד הנהג — ידה בהנהג. אין תרבות סתם. אין בית ספר סתם. חכרנו תרבות סיאורית, כולגנית, ספיטליסטית ופרוי ליטרית.

מוסד — הוא הסמל לשקיעת תרבות אחת ווריתת הדרשה (לתקופה קצרה או ארוכה), מגלילאני, דרך האינקוויזיציה עד מוקדי הנאצים בגרמניה — מדורות, אלה מאירות, כי אחד הרברים הראשונים של מעמד פשתלס הוא מוקד לתרבות זרה, מוקד לתרבות לא שלו. האמנם הרברים מעידים, כי תנועת הפועלים היא היחידה הקישרה בתכנית מסוימת של תרבות וחינוך?

תנוך והרבות על יד צבא, מטטרה ועושק כספים הוא הנשפ הכביר בידי כל מעמד שליט. דעתו של המרצה נורמת למסקנות שאננות מדי השקטות מדי פעולה תרבותית ותנוכית היא חזית — זכה אויבים — לקראתם עלינו לצאת מווינוים לא ברעיונות נשגבים סתם אנושיים, אלא בנשק חברה מעמדית ברורה.

תפקיד המרע: להסביר את נסודות המוצא למלחמתו הלאומית סוציאליסטית, להסביר את תכנה, את החברה שבה לציין את תאי ההתפתחות וללמד את דרכי הנשפחה. ואין זה כלל פוגע, שמרכם בא מקצת אחר והרכיב על קצת הפועלים את תורתו. כי אם גמד שיר את האלגוריה הזאת נגיד: תרבות היא מושג חלקאי. היא נעשית לפי חיי קים טבעיים אורגניים מסוימים. את השויוף לא נרכיב על ענכניה, ואולם על כנת שויוף יגרל ויתן פרי משוכה.

ודוקא כעת יש לבוא ולהתריע על חינוך מעמדי מוגבר, כי שעת נאות כללית היא שעת חירום לתרבות סרי ציאליסטית והכרה מעמדית. כעת יכול הפועל לאבד יותר מאשר את אויקו, ועל שבת אויקים וכבלים, לא על שבת כלים מרוב, ח' אוריו! בתקופת שנות הפועל מוכן לפשרות, שועק בשקט שאנו. והשקט הזה הוא אשר איננו מטייע לקבלת נאונים לתובה. כי בכל נאון יש משהו מאי השקט — הוא המפריע את המנוחה. מעווה עלינו לחי כך לקראת נאונים. וכשם שכל תנועה משרתת מטרה ידועה, כן גם התרבות משרתת את התנועה היא הטבתה והריפתה, אבל אל נעשה אותה לקרתת וריקה מכוון.

ודוקא כעת יש לבוא ולהודיע על חנוך מעמדי כרור. כעת, כישוד עם הגל המאורגן החלוצי, מסתער גל סטוכי, פראי, גל עליה המוכן לשטוף את ארגון הפועל אם לא נכבוש אותו לתוך שוררי תינו. הכושי הוא כושי. בתקופה היס לטרות מסוימת הוא נעשה לעבר. הפל כונה היא מכונה, זרק בתנאים מסוימים היא חופכת לפטיטל. העולה והתי לץ סתם נשארים כאלה עד אשר יכוא מי שהוא ויערף אותו לתוך כהנה. זה יכול להיות מחבה פועלים, זה יכול להיות מתנה פאשיסטית. רק על קלובים, טיוליים וספריות לא גולך את תנועת הפועלים לקראת נחון, שהוא גם נני חון הציונות רק בארגון — ובכבוד במ קומו מונה — בלי תוכן מהפכני מכוון — ניכשל.

האמנם נשתוה במחרה עם תקועת הפועלים בגרמניה בשטח הארגון — הבנינים, שיכון, מוסדות, ספריות וכיוצא ומה פרצוף התנועות האלה אל נודדו ליצירת קנסן בטרם נעל את אשר בו. פן ייהפך לנו לרועץ. לא כל מפעל, אשר אשר הכימו אותו הפועלים סוציאליסטי הוא! עתון פועלים צריך, אבל אינו יכול, לא להיות סוציאליסטי.

זה כלפי הצבד המכוונר, אשר לנוער ולבתי ספר: יש להדש תאריכים, הים של פועלים, הקשורים במסורת, שיה אנגינה פרולטרית. הרי לכם גם שרה פעולה לסופרים, משוררים ומדי סיקאים.

הפועלים איננה מתאמת מיושמת. אם המשפחה הסוציאלית והנשמת הסוציאלית היא מנתנו אוננו יכולים עוד להתנות אותה בפרוי קוסיון, אין ריינפולטור" בתור הנושא היחודי שלה. שיוניים ומסודות אלה מן החכר שישעו גם על מדעי החבריה והיי הרכות בכלל.

החלוצים: קולו של הנוער העובד אינו נשמע מבעד הרעש אשר מסביבו, הרעש של תקופת הניאות. יש צרכים לנוער העובד. מאות חברים חרשים פועלים, מאות נוסרים את בית הספר העממי והשאלה היא — כיצד לשמור עליו, לא להפסיד אותו לתנועה האויבת, לרוב. ומי מוכן לשאת בכעולה של הנוער? את השאלה הזאת סרי נוחים הנערים העובדים בנו את הסתדרות הנוער העובד — לפי צרכי הארי גון הפעולה המפעוית והתרבות שלהם — בחור הסתדרות כללית שמטיפה את כל הנוער העובד ואת כל צרכי הנוער העובד, והנה באים עתה ורוצים לביט את האקידות של החתירות. הם תרבותנו פתחה לכל מי שיכול ורוצה לבוא ולעזור לפעולה. אך מי שאינו רוצה לשמור על הנוער העובד — בפניו הדלת סגורה. כיום, כשבעיר אין כמעט הוי של פועלים, חסידיו של הנוער העובד בר קשה כפליים. הוא צריך לעשות את חכרו לחלוצים, מוכנים לעזוב את חרוותה, מוכנים לכל תפקיד הסתדרותי, מן בשעה שכבדור הפועלים המכוונרים רפתה הנכונות וזאת. לנוער העובד יש מפעלים שונים (בתי ספר, „במעלה“, מפעלי הכשרה וכיוצא), אבל מפעלים אלה ואת הכוחות האלה תובע הנוער העובד, לא כנגד חיוניו אלא כחלק מהסתדרות העובדים הכללי. סניה הנוער העובד ברושלים מוכיח כמעט כלו מבני העיר דות המורחיות. הסניה נאכס, רושה עיר רח. מי יודע על זאת?

א. פ. לישני: שכחנו, אלפי בני נוער בארץ שאינו נחון בשום ספר גלת החינוך ורושף אלה אנו צריכים להמנות עתה את לבנו לקרב אותם אלינו.

ב. ח. לוביאני: רוצה אני להגיד מלים אחרות על „הפועל“ שאלת „הפועל“ אוננה רק שאלת החתירות בארץ, יש „הפועל“ גם בגולה. דוקא הח' כצנלסון לא צריך היה להתניחם בשלילה לתמונה התלויה כאן באלים. למה נאנים בנו רק את הליקוים? „הפועל“ מטפל בענה הספורט, שיויא אמצעי אל רק להבראה נאפנית, אלא גם לפעולה ארגונית, ללד כוד כוחות. עם ההישנים שלנו — לא אמנה אותם כאן — הן כשרה הספורט והן כשרה הארגון והליכוד, יש לנו גם ליסיים ובעיקר כשרה התרבות. אך הלי קוים האלה לא שלנו לבדנו הם! אנו זוקפים אותם על שכונת הכלל. החברים הנושאים בעול „הפועל“ אינם פנאים לפעולה תרבותית. ויהם האקטיבי הים תרבותי „הפועל“ אינו לפי חסו היסודי שפקעה החתירות כועידתה. קיומו של „הפועל“ הוא למעשה רק על שכם חברים שהתמסרו ראשם ורובם לתפקידי „הפועל“. אנו מכשפים עזרה והעיקר — אל יקבע יחסה של החס תררות „הפועל“ לפי יחסם הפרטי של חברים יחידים הרואים בו רק את הסרי מים.

כ. י. ר. חויכוח על התרבות והנוער הוא המשך ישר של הרברים בראשית חועידת. וטוב שנפנתה החתירות לשאלות התרבות והנוער. השאלה העיקרית העומדת על הפרק היא הרוגמה המכוננת שנותנת החתירות על הנשמה אישית על יצירותיה בליר ובכפר. הנוגמה צריכה להיות המכסימום של הגשמה אישית, הדרך בה התחילה החס תדרות לפני שיוש עשרה שנה, ואם חס מן האחרון נראית המלשת חסו, הרי זה משפיע גם על הפעולה התרבותית.

המכב בתנועת הנוער בארץ — למי רות ההישנים של החתירות הנוער העובד אינו משיב רצון. החתירות שלנו תכניה על רבוי בלתי פוסק של צעידים צריכה לדעת לארגן במסגרת אחת ואחירה גם את הנוער העובד וגם הלומר העולה. יש לקיי יסודי בחלקים מהתנועה, שכלים חנוך הכרה מעמדי דית, משתלבים לכנס את הנוער על יסודות המאחדים אלא על הנקודות המפריות, וכך גם בגולה. וטוב שתדע החתירות לרכו את הנוער במסגרת אחת גם בארץ וגם בגולה. יש בתחלת רות חרבה מפעלים שייכלו לסייע לה קים מסגרת אחת. אבל ככד כיום צריכה החתירות לרכו את השליחים ואת הפעולה בגולה. הפיוד של חיום הולך וגובר.

ולשאלת הפעולה התרבותית בארץ — היסודות שצריך להניח לפעולה הם כבון אותן השאלות שנשאלו בחולרה על חברי הנוער העובד. הן באמת